Ministerie van Financiën

TER BESLISSING
Aan
de staatssecretaris

notitie

Reactie aan Nationale ombudsman over onderzoek stoppen KOT 2014

Directoraat-Generaal Belastingdienst

Inlichtingen
[redacted]
T [redacted]
[redacted]@minfin.nl

Datum
20 oktober 2017

Notitienummer
2017-0000205112

Auteur
[redacted]

Van
[redacted]
Uitvoeringsbeleid

Bijlagen
3

Aanleiding

Op 9 augustus 2017 bent u geïnformeerd over het rapport van de Nationale ombudsman (No) over de het stopzetten van kinderopvangtoeslag bij klanten van [redacted] (Rapport "Geen powerplay maar fair play", bijlage 3). Op 8 september 2017 is aan u de vraag voorgelegd of u de aanbevelingen van de No om excuses te maken wilt opvolgen. U hebt aangegeven dat u geen bezwaar tegen excuses heeft, maar dat dit wel in de context geplaatst moet worden. Hierbij vragen wij uw akkoord over de reactie op de aanbevelingen van de No. Bij brief van 14 september jl. heeft u in de beantwoording van Kamervragen over deze casus aan de TK aangegeven dat u de officiële reactie op het rapport van de No aan de TK zal sturen.

Beslispunten

Akkoord te gaan met:

- de reactie op de aanbevelingen van de No (bijlage 1) te ondertekenen door de [redacted] Belastingdienst;
- het aanbiedingsbriefje aan de TK (bijlage 2) en deze te ondertekenen.

Kern

- De No geeft aan dat er sprake is van een disproportionele reactie van Toeslagen op een signaal van mogelijke onrechtmatigheid, dat de harde aanpak grote financiële gevolgen voor een grote groep ouders zou hebben, dat dit door Toeslagen onvoldoende is erkend en er evenmin rekeningen mee is gehouden. Het burgerperspectief is onvoldoende meegewogen. De No doet 4 aanbevelingen.
- Kern van de reactie op het rapport is dat de aanbevelingen van de No worden overgenomen en de processen sinds juli 2016 zijn aangepast.
- Er wordt aangegeven dat terugkijkend geconcludeerd moet worden dat de balans is doorgeslagen naar het

tegengaan van misbruik en onvoldoende oog is geweest voor het burgerperspectief, hoewel de herbeoordeling van de gevallen door Toeslagen laat zien dat er in ongeveer 50% van de populatie terecht de KOT is stopgezet. Ook wordt de politieke/maatschappelijke context van die periode geschetst.
- Er is of wordt excuses aangeboden in die gevallen waarin achteraf blijkt dat er wel recht bestaat en dus ten onrechte gestopt is.
- Er wordt geen toezegging gedaan over een algemene schadevergoeding, waar de No wel op hint.
- Binnen de wettelijke kaders wordt de coulance betracht die mogelijk is.
- Een aanvrager kan zich melden als hij wil dat nogmaals naar zijn dossier gekeken wordt.

Toelichting

Casus
Naar aanleiding van een signaal van mogelijk misbruik is besloten bij alle klanten van [redacted] toezicht uit te voeren. Bij dit toezicht is het lopende voorschot gestopt voordat het toezicht was afgerond. De Raad van State heeft in de uitspraak van 8 maart 2017[1] geoordeeld dat bij deze stopzetting niet de benodigde zorgvuldigheid is betracht. De No heeft in het rapport geoordeeld dat opsporen en bestrijden van misbruik weliswaar nodig is, maar dat in dit geval onvoldoende rekening is gehouden met de belangen van toeslaggerechtigden.

Belastingdienst/Toeslagen heeft naar aanleiding van de uitspraak van de Raad van State alle lopende dossiers opnieuw beoordeeld. Hieruit bleek dat bij ongeveer de helft van de populatie toch (gedeeltelijk) recht bestaat op kinderopvangtoeslag. Voor de andere helft is geoordeeld dat er geen recht bestaat.

Reactie op het No-rapport

Algemene reactie
Er wordt eerst een algemene reactie gegeven. Hierin wordt allereerst een beeld geschetst van de politieke en maatschappelijke context waarin toen gehandeld is. Er was vanaf voorjaar 2013 grote zorg over de fraude met toeslagen. Dit heeft geleid tot verscherpt toezicht en extra bevoegdheden, wat automatisch leidt tot meer hinder voor de goedwillende toeslagaanvragers. Vervolgens wordt erkend dat de balans achteraf bezien toen is doorgeslagen naar het tegengaan van misbruik en onvoldoende oog is geweest voor het burgerperspectief.

Aanbevelingen
In het rapport heeft de No een viertal aanbevelingen gedaan. Hieronder zal per aanbeveling een toelichting gegeven worden op de voorgestelde reactie.

Aanbeveling 1
De Nationale ombudsman beveelt Toeslagen aan om voortaan - als hij de rechtmatigheid van een lopende kinderopvangtoeslag wil onderzoeken en de lopende toeslag wil opschorten of beëindigen - de procedure te volgen zoals de wetgever deze voor ogen had en ook overigens te voldoen aan het behoorlijkheidsvereiste van 'fair play'.

[1] ECLI:NL:RVS:2017:589

Belastingdienst/Toeslagen heeft sinds juli 2016, dus al voor de uitspraak van de Raad van State, de werkwijze aangepast. Deze aanbeveling is dus al overgenomen.

Aanbeveling 2
De Nationale ombudsman beveelt Toeslagen aan om - als deze een toeslag(aanvraag) afwijst of beëindigt omdat de aanvrager onvoldoende gegevens of bewijsstukken heeft aangeleverd - in de beschikking duidelijk aan te geven welke informatie en/of bewijsstukken ontbreken of niet voldoen aan de eisen.

Deze aanbeveling is al overgenomen. Bij de aanpassing van de werkwijzen in juli 2016 is tevens de motivering van de beschikkingen verbeterd. Per geval zal beoordeeld worden welke informatie in de beschikking opgenomen moet worden.

Aanbeveling 3
De Nationale ombudsman beveelt Toeslagen aan om de vraagouders die overlast hebben ondervonden door de aanpak van Toeslagen excuses aan te bieden en een tegemoetkoming te bieden voor het aangedane leed.

Zoals u eerder hebt aangegeven, bent u niet tegen excuses, maar moeten deze wel in de context geplaatst worden. Het voorstel is daarom niet aan alle klanten van het gastouderbureau excuses aan te bieden, maar dit alleen te doen wanneer uit het dossier blijkt dat er wel recht op de toeslag bestaat en de aanvrager dus ook daadwerkelijk ten onrechte overlast ondervonden heeft. Op deze manier wordt de aanbeveling dus overgenomen.

Over de tegemoetkoming is eerder al besloten dat dit niet gedaan wordt in de vorm van een schadevergoeding of smartengeld. Hoewel de procedure van het stopzetten onzorgvuldig is geweest, is ook gebleken dat wel op goede gronden toezicht is uitgevoerd op deze populatie. Uiteraard kan een belanghebbende wel altijd individueel nog een verzoek om schadevergoeding indienen. Deze wordt via het reguliere traject beoordeeld.

Wel zal, uiteraard binnen de wettelijke kaders, coulance betracht worden. Deze coulance zal onder andere bestaan uit het minder snel tegenwerpen van een te late betaling van de kosten voor kinderopvang en het iemand eerder in aanmerking laten komen voor een betalingsregeling naar draagkracht. De aanbeveling wordt op deze manier overgenomen.

Aanbeveling 4
De Nationale ombudsman beveelt Toeslagen aan om de voorheen afgewezen bezwaarschriften en de lopende beroepszaken binnen een termijn van drie maanden ambtshalve te toetsen aan de uitspraak van de Raad van State. Deze aanbeveling geldt alleen voor de dossiers waarin betrokkenen voldaan hebben aan hun informatieplicht en alle benodigde gegevens en bewijsstukken aan Toeslagen hebben verstrekt. De Nationale ombudsman verzoekt Toeslagen om hem over drie maanden te informeren over de voortgang en de uitkomsten van deze herbeoordeling.

Alle lopende beroepszaken zijn nogmaals beoordeeld en getoetst aan de uitspraak van de Raad van State. In een aantal gevallen heeft dit geleid tot het

alsnog geheel of gedeeltelijk toekennen van kinderopvangtoeslag. Bij de helft van de populatie is Belastingdienst/Toeslagen ook na de herbeoordeling tot de conclusie gekomen dat er geen recht bestaat op kinderopvangtoeslag.

Bij de beslissingen op bezwaar die zijn genomen na de uitspraak van de Raad van State, is de uitspraak meegenomen. Bij de beslissingen die nog moeten worden genomen, zal dit ook gebeuren. Bij de beslissingen op bezwaar van voor de uitspraak is bekeken of in de uiteindelijke beslissing op bezwaar geen onjuistheden stonden.

Verder kunnen aanvragers zich melden als zij van mening zijn dat de uitspraak van de Raad van State niet of onjuist is toegepast. Het dossier zal dan opnieuw beoordeeld worden.